

СОҒЛОМ ОИЛАНИ ШАКЛЛАНТИРИШДА ЎРТА ТИББИЙ ХОДИМЛАР ЎРНИ

Абдуллайева Дилшода

*Марғилон Абу Али ибн Сино номидаги
Жамоат саломатлиги тиббиёт техникуми
Ўқитувчиси*

Мавзунинг долзарблиги: Ҳозирги замонда инсониятнинг энг муҳим муаммолари орасида, аксарият давлатлар ва минтақаларда аҳоли ҳаддан ташқари кўпайишига сабаб бўлаётган аҳолининг назоратсиз ўсиши қайд этилади. Айрим мутахассисларнинг баҳолашларига кўра, сайёрада мавжуд энергетика, хом ашё, озиқ-овқат ва бошқа ресурслар Ерда фақат бир миллиардга яқин киши муносиб ҳаёт кечиришини таъминлаши мумкин экан. Демографик муаммолар жуда мураккаб ва ўта турғун бўлиб, уларни тез бартараф этиш мумкин эмас. Шу сабабли ривожланаётган мамлакатларда барча ҳукуматлар туғилиш даражасини пасайтиришга қаратилган демографик сиёсатни амалга оширишга ҳаракат қилмоқда. Жумладан акушер-гинекологлар билан бирга ўрта тиббий ходимларнинг абортларни ва исталмаган хомилаликни олдини олишдаги патронаж хизматлари муҳим аҳамият касб этмоқда.

Тадқиқот мақсади: БТСЁ бўғинида соғлом оила дастурини тадбиқ этишда ўрта тиббий ходимлар фаолиятини ўрганиш ва патронаж хизматини такомиллаштириш борасида тавсиялар ишлаб чиқиш.

Илмий янгилиги: Оилани режалаштиришни тадбиқ этишда ўрта тиббий ходимларнинг касбий фаолиятини асослаб берувчи вазифаларни ҳал этишдан иборат.

Тадқиқот вазифалари: БТСЁ бўғинида соғлом оила дастурини тадбиқ этишда ўрта тиббий ходимлар роли ўрганиб чиқилди. Хорижий мамлакатларда соғлом оилани шакллантиришда олиб борилаётган тадбирлар ўрганилди ва бизнинг мамлакатимиз БТСЁ тизимида ўрта тиббий ходимлар фаолияти билан таққосланди. Натижаларга асосланиб, ўрта тиббий ходимларни патронаж хизматини такомиллаштириш мақсадида тавсиялар ишлаб чиқилди.

Тадқиқот объекти ва усуллари: Тадқиқот манбаи ҳисобида Ўзбекистон Республикасининг Она ва бола саломатлигини муҳофаза қилиш бўйича қарор ва фармонлари ҳамда дастурларидан фойдаланилди. Фертил ёшидаги аёллар орасида контрацептик моддалар бўйича билим даражаси юзасидан сўров-интервью асосида маълумотлар олинди. Фарғона шаҳрининг БТСЁ муассасаларидаги акушер-гинекологлар, ўрта тиббий ходимлар ўртасида оилани режалаштириш ва репродуктив саломатлик масаласи борасида анкета-сўров ўтказилди. Тадқиқотнинг асосий усули қилиб анкета танланиб, БТСЁ хизмати ўрта тиббиёт ходимлари ўртасида ўтказилган. Ушбу саволнома 18 та саволни ўз ичига олган. Шу қаторда, акушеркалар томонидан ўтказилган патронажлар самарадорлигини аниқлаш учун врач акушер-гинекологлар ўртасида ҳам сўровнома ўтказилди. Контрацепция соҳасида билим даражасини аниқлаш учун тиббий муассасаларга қатнаётган аёлларда ҳам сўров ўтказилди ва илгари қайси

контрацепция турига ва ҳозирги кунда қайси турига ишонч билдиришлари аниқланди. Олинган маълумотлар статистик ишловдан ўтказилди.

Тиббиёт муассаларига қатнаётган аёллар орасида контрацепция соҳасидаги билим даражасини аниқлаш натижалари: БТСЁ муассаларига қатнаётган туғиш ёшидаги аёллар ўртасида ўтказилган сўров жараёнида 152 та аёл иштирок этди. Уларнинг контрацепция усуллари тўғрисидаги билим даражалари анча юқори эканлиги аниқланди. 15-49 ёшдаги жами аёлларнинг 91% битта бўлса ҳам усуллардан хабардор бўлишган. Ҳозирги фурсатда турмуш қурган аёлларнинг 99% ҳеч бўлмаганда бир усул ҳақида билимга эгалигини маълум қилишди.

Хулоса: Ўтказилган тадқиқот натижаларидан маълум бўлдики, оилада болалар туғилишини режалаштириш дастурида ЖФВ тўғрисидаги тарғибот, маслаҳат ёрдамларининг етарли эмаслиги аниқланди. Патронаж даволашда ЖФВ ҳақида олинган маълумотлар тўлиқ бўлмаган. Гинеколог врачлар фикрига кўра, акушеркаларнинг касбий тайёргарлиги қониқарли эмас. Акушеркалар ишининг самарадорсизлигининг асосий сабаблари деб, маънавий ва моддий қизиқиш, туртки ва билим етишмаслиги айтилди. Ўтказилган тадқиқот ва олинган маълумотларни таҳлилидан сўнг ўрта тиббиёт ходимлари патронаж хизматини такомиллаштириш бўйича амалий тавсияномалар.

Амалий тавсиялар: Урта тиббий ходимлар иш сифатини назорат тизимини такомиллаштириш учун БТСЁ шароитида соғлом оилани шакллантириш борасида тиббий муассаса раҳбарлари акушер-гинекологлар билан биргаликда улар фаолиятини баҳолаш мезонларини ишлаб чиқиш; Фертил ёшидаги аёллар патронажини юритишдаги вақтни тугри таксимлаш учун урта тиббий ходимлар иш ҳажмининг ҳисобга олган ҳолда иш графигини қайта қуриб чиқиш; БТСЁ шароитида соғлом оилани ривожлантиришда (абортлар, режалаштирилмаган хомиладорликни камайитириш, тугруқлар уртасидаги интервалга риоя қилиш) ходимлар иш фаолиятида эришадиган натижалари ижобий бўлиши учун муассаса раҳбарлари самарали тизимни яратиш; БТСЁ шароитида соғлом оилани ривожлантириш дастурини самарадорлигини ошириш бўйича урта тиббий ходимлар учун тизимли таълим тренинглари ташкил қилиш лозим.

Фойдаланилган адабиётлар:

1. Доктрина продовольственной безопасности Российской Федерации. Утв. Указом Президента РФ №120 от 30.01.2010 г.
2. Ежегодный отчет Центра социальных исследований в Министерство образования и науки РФ // Эконом, вестник фармации. 2008. №4. С11-15.
3. О дополнительных мерах по профилактике заболеваний, обусловленных дефицитом микронутриентов. Постановление Главного государственного санитарного врача РФ от 5.03.2004 г. №9 // Казанский медицинский журнал. 2005. №4. Т. 86. С.342.